

Sygn. akt II Ca 397/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 sierpnia 2015r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący- Sędzia SO Elżbieta Sobolewska-Hajbert (spr.)

Sędziowie: Sędzia SO Patrycja Gruszczyńska-Michurska

Sędzia SO Jolanta Bojko

Protokolant: Izabela Grecka-Janik

po rozpoznaniu w dniu 20 sierpnia 2015r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko S. C., Z. Ś.

o ustalenie i zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu

z dnia 22 września 2014r.

sygn. akt IC 708/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego S. C. 90 zł kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Elżbieta Sobolewska-Hajbert SSO Patrycja Gruszczyńska-Michurska SSO Jolanta Bojko

Sygn. akt II Ca 397/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 września 2014 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu oddalił powództwo A. B. przeciwko S. C. i Z. Ś. o stwierdzenie nieważności pełnomocnictwa z dnia 28 czerwca 2012 r. pochodzącego od S. C. udzielonego adwokatowi Z. Ś. oraz o zasądzenie od pozwanych solidarnie odszkodowania w wysokości kosztów postępowania egzekucyjnego, kosztów skargi na czynności komornika, kosztów postępowania zażaleniowego przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu oraz kosztów niniejszego postępowania według norm przepisanych. Nadto, w punkcie II Sąd I instancji zasądził od powoda A. B. na rzecz pozwanego S. C. kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie swoje Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2012r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu, sygn. akt II Ca 1396/11, zmienił wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu, sygn. akt I C 696/09 w sprawie z powództwa S. C. przeciwko A. B., w ten sposób, że zasądził od pozwanego A. B. na rzecz S. C. kwotę 1396,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2009 r., oddalając powództwo w dalszej części oraz zasądził od powoda S. C. na rzecz pozwanego A. B. kwotę 721 zł kosztów procesu. Nadto, Sąd II instancji zasądził od S. C. na rzecz pozwanego A. B. kwotę 23 zł kosztów postępowania apelacyjnego. Zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego S. C. w dniu 28 czerwca 2011 r. udzielił pełnomocnictwa do reprezentowania go w postępowaniu egzekucyjnym przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu Tomaszem Kinastowskim adwokatowi Z. Ś.. Pełnomocnictwo zostało udzielone w ten sposób, że pozwani telefonicznie ustalili zakres zlecenia i pozwany S. C. w Kancelarii Adwokackiej (...), w obecności pracowników Kancelarii podpisał dokument pełnomocnictwa. Sąd I instancji ustalił, że Z. Ś. sporządził wniosek egzekucyjny opatrzony datą 29 czerwca 2012r. S. C. w dniu 04 lipca 2012r. odebrał tytuł wykonawczy bezpośrednio z sekretariatu Wydziału II Cywilnego Odwoławczego Sądu Okręgowego we Wrocławiu. Zgodnie z ustaleniami Sądu orzekającego, wniosek egzekucyjny został złożony przez S. C. bezpośrednio w Kancelarii Komorniczej w dniu 5 lipca 2012r. Postanowieniem z dnia 19 lipca 2012 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu Tomasz Kinastowski ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 480,72 zł, na którą to kwotę składają się: opłata egzekucyjna w kwocie 297,47 zł, wydatki gotówkowe w kwocie 28,25 zł oraz 5,00 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym w kwocie 150 zł. A. B. złożył skargę na czynności Komornika w przedmiocie kosztów postępowania egzekucyjnego twierdząc, że wierzyciel wszczął egzekucję niecelowo, bowiem powód nadał przekaz w dniu 05 lipca 2012 r., zaś pozwany S. C. zwlekał z jego odbiorem do dnia 7 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu postanowieniem z dnia 16 maja 2013r. oddalił skargę na czynności komornika. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Rejonowego.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy na podstawie art. 189 k.p.c. oddalił powództwo jako pozbawiane podstaw prawnych i faktycznych, zarówno w zakresie zgłoszonego roszczenia o zapłatę, jak i o ustalenie.

W niniejszej sprawie zdaniem Sądu I instancji powód nie wykazał interesu prawnego w wytoczeniu powództwa. Zgodnie bowiem z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Mimo, iż przesłanki powództwa o ustalenie określone zostały w przepisie art. 189 k.p.c., przepis ten ma charakter materialnoprawny. Opierając się na stanowisku Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 18 czerwca 2009 r. (sygn. akt II CSK 33/09), Sąd Rejonowy wskazał, że 1. Interes prawny w sprawie o ustalenie istnienia stosunku prawnego lub prawa nie decyduje wprost o zasadności powództwa, a jedynie warunkuje możliwość badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że dany stosunek prawny lub prawo istnieje. 2. Powództwo o ustalenie prawa lub stosunku prawnego jest możliwe nie tylko wówczas gdy interes prawny wynika z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, ale także gdy zmierza do zapobieżenia temu zagrożeniu. 3. Powód musi udowodnić w procesie o ustalenie, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie, stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między tymi stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania. Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji podkreślił, że nie można natomiast żądać ustalenia stanu faktycznego lub faktu, a do tego w istocie zmierzało powództwo. Możliwe jest również ustalenie faktu mającego charakter prawotwórczy, ale tylko wówczas, gdy zmierza to do ustalenia prawa lub stosunku prawnego. Żądanie „ustalenia nieważności pełnomocnictwa” dotyczyło ustalenia samego faktu. Powód nie wniósł natomiast o ustalenie faktów prawotwórczych.

Ustosunkowując się do zarzutów powoda, kwestionujących umocowanie pozwanego Z. Ś. w postępowaniu egzekucyjnym, Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany S. C. zeznał, iż zlecił adw. Z. Ś. prowadzenie postępowania egzekucyjnego mającego na celu przymusową egzekucję świadczeń objętych wyrokiem z dnia 06 września 2011 r. Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu Wydział I Cywilny w sprawie pod sygn. akt I C 696/09 zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu Wydział II Cywilny Odwoławczy, sygn. akt II Ca 1396/11.

S. C. jako mocodawca zeznał, że z uwagi na wiek i stan zdrowia, jego podpisy mogą się od siebie różnić. Biorąc pod uwagę, iż pozwany ma 80 lat i nie posiada już takiej sprawności fizycznej jak osoby młode należało uznać, że podpisy pozwanego mogą się od siebie różnić.

Zatem, wobec zgodności pozwanych, co do udzielenia zlecenia przez pozwanego S. C., przyjęcia tego zlecenia przez profesjonalnego pełnomocnika, szczegółowego określenia zakresu tego zlecenia, zdaniem Sądu I instancji nie jest celowym powoływanie biegłego z zakresu analizy pisma. Wobec poczynionych wcześniej rozważań odnośnie odróżnienia braku umocowania od wadliwości jego wykazania w toku postępowania, powoływanie biegłego doprowadziłoby jedynie do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania oraz zwiększenia jego kosztów.

O kosztach postępowania, Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 §1 k.p.c. w zw. z §6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Jednocześnie, Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany Z. Ś. nie poniósł żadnych kosztów postępowania, które podlegałyby zasądzeniu na jego rzecz.

Apelację od powyższego wyroku w całości wywiódł powód, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ze wskazaniem konieczności dopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu kryminalistycznych badań pisma (grafologia) i dokumentów (grafoskopie) o specjalności grafologia i badanie dokumentów na okoliczność, czy podpis złożony na pełnomocnictwie z dnia 28 czerwca 2012 r., a dołączony do akt Km 1869/12 został nakreślony osobiście przez S. C., a jeżeli nie – która z osób podpis ten naniósł. W apelacji pozwany zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, co do ustaleń ważności pełnomocnictwa wobec oddalenia wniosków dowodowych z akt sądowych, w tym najistotniejszego z biegłego z zakresu badań pisma i dokumentów, a uznaniu wiarygodności składanych przez S. C. zeznań w sprawie wobec wydanych licznych opinii przez biegłych sądowych (z zakresu psychiatrii i psychologii) o braku prawidłowego postrzegania i odtwarzania przez niego spostrzeżeń, cechach projekcyjności, egocentryzmu percepcji, apercpcji i myślenia.

W odpowiedzi na apelację, pozwany S. C. wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego, a wyciągnięte wnioski mieszczą się w granicach zastrzeżonych przez art. 233 §1 k.p.c.

W ocenie Sądu II instancji powództwo o stwierdzenie nieważności pełnomocnictwa z dnia 28 czerwca 2012 r. pochodzącego od S. C. udzielonego adwokatowi Z. Ś. oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie odszkodowania w wysokości kosztów wskazanych w pozwie jest nieuzasadnione.

Sąd II instancji podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, iż w niniejszej sprawie nie zaszły przesłanki wymienione w prawidłowo powołanym art. 189 k.p.c. W uzasadnieniu kwestionowanego wyroku, Sąd I instancji prawidłowo wskazał, że w doktrynie i orzecznictwie utrwalilo się stanowisko, że o interesie prawnym w rozumieniu art. 189 k.p.c. można mówić wówczas, gdy występuje stan niepewności co do istnienia prawa lub stosunku prawnego, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia tej niejasności i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, definitywnie kończąc trwający spór albo prewencyjnie zapobiegając powstaniu takiego sporu w przyszłości. W konsekwencji interes ten nie występuje, jeśli osoba zainteresowana może na innej drodze, np. w procesie o świadczenie i o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, osiągnąć swój cel. Na szczególne podkreślenie zasługuje, że interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, gdy określona sytuacja zagraża naruszeniem uprawnień przysługujących powodowi bądź stwarza wątpliwość co do ich istnienia czy realnej możliwości realizacji. Trudno nie zgodzić się z Sądem Rejonowym, że powód kwestionując umocowanie pozwanego

Z. Ś. w postępowaniu egzekucyjnym, zmierzał do wykazania nieważności całego postępowania egzekucyjnego przy braku należytego umocowania pełnomocnika strony. Jednak żądanie pozwu zostało sformułowane odmiennie. Zatem, należało zgodzić się z Sądem orzekającym, iż żądanie „ustalenia nieważności pełnomocnictwa” dotyczyło ustalenia samego faktu. Ponadto nie została spełniona przesłanka przepisu art. 189 k.p.c. także dlatego, iż gdyby nawet przyjąć, że powód wnosi o ustalenie, że postępowanie egzekucyjne było nieważne – to nadal po stronie powoda brak interesu prawnego w takim ustaleniu skoro egzekucja już została zakończona i jego roszczenia mogą się zrealizować tylko poprzez żądanie zasądzenia odszkodowania.

Konsekwencją stwierdzenia braku interesu prawnego po stronie powoda w żądaniu ustalenia nieważności pełnomocnictwa był brak podstaw do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego grafologa.

Pomimo istnienia legitymacji czynnej w zakresie żądania zasądzenia odszkodowania powództwo także należało oddalić i w tej części apelacja również jest nieuzasadniona. Powód podał jako wysokość szkody wszystkie poniesione koszty postępowania egzekucyjnego wraz z kosztami skargi na czynności komornika i zażalenia. Aby uwzględnić iż koszty te są wynikiem zawinionego działania pozwanych powód musiałby wykazać, iż postępowanie egzekucyjne było bezprawnie prowadzone i wygenerowało tym samym nieuzasadnione koszty powoda. Tego zaś postępowanie dowodowe nie wykazało. Pozwany S. C. dysponował tytułem wykonawczym sankcjonującym wszczęcie egzekucji, egzekucja była celowa, gdyż w dacie jej wszczęcia kwota wynikająca z wyroku nie była zapłacona, co potwierdziły orzeczenia sądów obu instancji rozpoznające skargę powoda na obciążenie go kosztami egzekucji ustalonymi przez komornika. W tej sytuacji kwestia ważności pełnomocnictwa jest drugorzędna, szczególnie iż S. C. na rozprawie potwierdził legalność działania adwokata Z. Ś. w jego imieniu w postępowaniu egzekucyjnym. Nawet gdyby powód wykazał brak pełnomocnictwa lub jego nieważność na skutek podrobienia podpisu pozwanego – nie byłoby bezpośredniego związku przyczynowego pomiędzy brakiem pełnomocnictwa a szkodą powoda w sytuacji, gdy dopiero egzekucja doprowadziła do zapłaty kwot zasądzonych wyrokiem, choćby poprzez bezpośredni przelew na rzecz wierzyciela. Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji w art. 49 ust. 2 stanowi iż w takim przypadku komornik ma prawo naliczyć opłaty w kwocie 5% świadczenia egzekwowanego, choćby zapłaconego bezpośrednio wierzycielowi. Ważność lub nieważność pełnomocnictwa nie ma związku przyczynowego z celowością egzekucji i naliczoną opłatą oraz kosztami. Zatem powód musiałby uiścić takie koszty poprzez sam fakt wszczęcia celowej egzekucji.

Ponadto Sąd Rejonowy ustalił, że wniosek egzekucyjny sporządził adwokat Z. Ś., ale faktycznie złożył go w kancelarii osobiście S. C. w dniu 5 lipca 2012 r., potwierdzając tym samym legalność umocowania osoby podpisanej pod wnioskiem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał apelację za nieuzasadnioną i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego znajduje uzasadnienie w treści art. 98 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1k.p.c. oraz § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z §6 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013.461 t.j.)

SSO Elżbieta Sobolewska-Hajbert SSO Patrycja Gruszczyńska-Michurska SSO Jolanta Bojko